

Antwoord

van Gedeputeerde Staten op vragen van

A.H.K. van Viegen (PvdD)
(d.d. 26 januari 2022)

Nummer
3816

Onderwerp
Schadelijkheid voor natuur door mineralentekort
veroorzaakt door stikstofdepositie

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

1. *Bent u bekend met de berichtgeving over het nijpende kalktekort in de Nederlandse natuur?*

Antwoord
Ja

2. *Kunt u een indicatie geven van de ernst van de schadelijkheid van de afnemende beschikbaarheid van mineralen en dan met name het kalktekort voor de flora en fauna en de gestelde biodiversiteitsdoelen in Zuid-Holland? Zo nee, bent u bereid daar onderzoek naar te laten doen?*

Antwoord

In Zuid-Holland speelt dit probleem wat minder dan op de hogere zandgronden (bijv. Veluwe), omdat veel van onze natuurgebieden van oorsprong kalkrijk zijn en via instuivend zand of overstroming met oppervlaktewater voldoende mineralen aangevoerd krijgen. Daarnaast bestaat een groot deel van Zuid-Holland uit (zeer kalkrijke) zeeklei en liggen onze duingebieden in het kalkrijke duindistrict. Dat neemt niet weg dat er specifieke (delen van) gebieden zijn waar dit een probleem vormt of kan gaan vormen. In Zuid-Holland gaat het bijvoorbeeld om duinbossen waar we zien dat de buffering in de bodem langzaam opraakt en niet wordt aangevuld omdat er geen toevoer meer is van kalkrijke kwel uit de duinen (het kwelwater wordt door sloten in de omgeving afgevangen). Ook in Nieuwkoopse Plassen & De Haeck (veenweidegebied) speelt het wegspoelen van mineralen door verzuring een rol, bijvoorbeeld in de blauwgraslanden en trilvenen. Met name in kalkrijke graslanden zijn er ook daadwerkelijk (planten)soorten verdwenen of sterk achteruitgegaan als gevolg van mineralenverlies door verzuring. Dit beïnvloedt ook de vegetatiesamenstelling waardoor bepaalde soorten (zoals mossen) kunnen gaan domineren. Daarmee gaan ook insecten achteruit die specifiek afhankelijk zijn van deze vegetaties, wat ook weer een effect kan hebben op insectenetende vogels.

3. *Meer specifiek: hoe is de huidige situatie voor huisjesslakken in onze provincie te omschrijven?*

Antwoord

In Zuid-Holland komen drie soorten streng beschermde huisjesslakken voor: nauwe korfslak, platte schijfhoren en zeggekorfslak. Deze soorten worden pas sinds vrij recent regelmatig gemonitord, en dus het is het lastig om betrouwbare trends af te leiden, mede omdat populaties sterk kunnen fluctueren als gevolg van weersomstandigheden. Voor de nauwe korfslak lijkt er sprake te zijn van een negatieve trend. Deskundigen geven aan dat deze achteruitgang vooral samenhangt met intensief beheer, en niet met kalk- of mineralengebrek. Als gevolg van stikstofdepositie, ingestorte konijnenpopulaties en gebrek aan dynamiek is het voormalige open duin op veel plaatsen dichtgegroeid met struweel. Juist dat struweel vormt belangrijk leefgebied voor de nauwe korfslak. Afgelopen decennium is veel struweel verwijderd om het open duin te herstellen, waarbij leefgebied voor de nauwe korfslak is verdwenen. Inmiddels worden er bij het verwijderen van struweel belangrijke populaties van de nauwe korfslak gespaard.

De zeggekorfslak komt voor in het veenweidegebied. De habitat van deze soort staat vooral onder druk van opslag van struiken en bomen (mede door stikstofdepositie). In Nieuwkoopse Plassen & De Haeck wordt nu gericht beheerd om het leefgebied van deze soort te behouden. Kalk- of mineralengebrek speelt hierbij geen rol, omdat het leefgebied van de zeggekorfslak onder invloed staat van relatief mineraalrijk oppervlaktewater.

Ook de platte schijfhoren komt voor in het veenweidegebied. Er zijn weinig gegevens beschikbaar, maar in Nieuwkoopse Plassen & De Haeck neemt het aantal waarnemingen toe als gevolg van een verbeterde waterkwaliteit. Kalk- of mineralengebrek speelt daarbij geen rol. Er worden maatregelen genomen om de waterkwaliteit in het Natura 2000-gebieden en in de omgeving (KRW-maatregelen) te verbeteren.

Over de populaties van overige slakkensoorten zijn weinig gegevens bekend. Gezien het feit dat een groot deel van Zuid-Holland een kalkrijke bodem kent, zal kalk- en mineralengebrek daar hooguit lokaal een rol spelen. Op wat zuurdere bodems, bijvoorbeeld in het veenweidegebied, kan het wel een rol spelen. Maar deze bodems zijn ook van nature zuurder (en kalkarmer), en zullen daardoor lagere dichtheden aan huisjesslakken hebben.

4. *Welke specifieke (bron)maatregelen worden getroffen om de mineralenbalans weer in evenwicht te brengen met een goede natuurkwaliteit?*

Antwoord

In alle stikstofgevoelige gebieden worden maatregelen genomen om de stikstofdepositie, en de daardoor mede veroorzaakte verzuring en verlies van mineralen, terug te dringen. Daarnaast zijn er een aantal specifieke maatregelen te noemen:

- 1) In de duinen: vergroten dynamiek door instuivend (kalkrijk) zand (kerven, stuifkuilen), vernatten duinvoet (benutten kalkrijke kwel);
- 2) In veenweide gebied (Nieuwkoop): bevloeien/inunderen percelen met (kalkrijk) oppervlaktewater, proef met bekalken oppervlaktewater, sifon/retourpomp tussen

